

законъ (*νόμος γεωργικός*¹⁰²), който, както въ оригиналъ на гръцки, тъй и въ прѣводъ на словѣнски още отъ VIII вѣкъ билъ въ сила и се прилагалъ въ южно-словѣнскитѣ земи. Споредъ този законъ, земледѣлецътъ получавалъ деветъ снопа, а пѣкъ землевладѣлецътъ единъ. Онзи пѣкъ, който би извършилъ друга нѣкоя дѣлба, се отдавалъ на божието наказание. Обаче дѣлбата би трѣбвало да се извърши въ присѣтствието и на двамата. Ако пѣкъ земледѣлецътъ би извършилъ дѣлбата на снопето безъ землевладѣльца и своитѣ би прѣнелъ, той се считалъ за крадецъ и затова се лишавалъ отъ цѣлото си произведение. Възможно е това законопостановление, както се вижда и отъ неговия до нѣкъдѣ религиозенъ характеръ, да се прилагало само въ манастирскитѣ имоти, а пѣкъ въ боярскитѣ земи, възможно е, да се прилагали други нѣкои правила. Въ сѣщия законъ се говори още и за изполищата — *исполи*, ἐφ' ἡμισείας, *исполникъ*, ἡμισοαστῆς, споредъ която земледавецътъ и земледѣлецътъ си дѣлили по наполовина произведението отъ лозята и нивята. За повиноститѣ на населеницитѣ къмъ господаритѣ нѣма никакви извѣстия въ земледѣлческия законъ, но по всѣка вѣроятность тѣ не ще да сж били много различни отъ ония, които турскитѣ чифчии изпълнявали въ полза на агитѣ или пѣкъ ония, които прониарскитѣ люде били длъжни да изпълняватъ въ полза на своитѣ прониарски господари¹⁰³. Босненскитѣ чифчии, споредъ Вукъ Ст. Караджичъ, давали половината отъ произведеното на агата, ако воловетѣ и сѣмето били негови. Ако пѣкъ воловетѣ били на чифчията, слѣдъ като се изкарвало сѣмето, агата взималъ само една трета, а двѣ трети оставали на чифчиитѣ. Послѣднитѣ били длъжни да закарать господаровото жито въ града, дѣто той живѣе. При това,

¹⁰² Флоринскій Т. Памятники, прил. 208—209.

¹⁰³ Законик Ст. Душана, чл. 68.